

Helsingfors/Mariehamn 26.9.2019

Nr 37/19

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
9.9.2019, nr 143, 145,
147, 149, 151, 153 och
155.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 9.9.2019 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om medieavgift (nedan landskapslagen),
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om radio- och te-
levisionsverksamhet,
3. Landskapslag om ändring av 2 § landskapslagen om kommunal-
skatt för näringsverksamhet,
4. Landskapslag om ändring av landskapslagen om kommunalskatt
för gårdsbruk,
5. Landskapslag om ändring av 9 § kommunalskattelagen för land-
skapet Åland,
6. Landskapslag om ändring av 6 § landskapslagen om landskap-
ets finansförvaltning,
7. Landskapslag om ändring av 56 § 1 mom. räddningslagen för
landskapet Åland.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

I landskapslagen finns bestämmelser om en årlig medieavgift, som fysiska personer och samfund ska betala till landskapet. Medieavgiften ska bestämmas och debiteras i samband med verkställandet av inkomstbeskattningen. Enligt landskapslagen ska de medel som

uppburits som medieavgift användas för finansieringen av den allmännyttiga verksamheten vid Ålands Radio och Tv Ab. I landskapslagen föreskrivs om aktiebolagets ansvar för den allmännyttiga radio- och televisionsverksamheten på Åland, i vilket även ingår att vidareförmedla varningsmeddelanden till allmänheten. I de övriga landskapslagarna görs av landskapslagen föranledda ändringar.

Lagstiftningsbehörigheten

Medieavgiften ersätter den licensavgift som uppburits för innehav av televisionsmottagare. I motsats till licensavgiften ska medieavgiften uppbäras av alla i landskapslagen beskrivna fysiska personer och samfund, oberoende av om de innehar en televisionsmottagare eller inte. Medieavgiften ska debiteras alla avgiftsskyldiga oberoende av om de använder eller har möjlighet att använda den public service som ska tillhandahållas av Ålands Radio och Tv Ab. Medieavgiften förutsätter således inte någon direkt motprestation av landskapet. Medieavgiften är uppbyggd på samma sätt som den rundradioskatt som uppbärs i riket enligt lagen om rundradioskatt (FFS 484/2012, nedan rikslagen). Skyldigheten att betala medieavgift förutsätter att personen har sin hemkommun på Åland. Enligt landskapslagens 4 § ska medieavgiften bestämmas och debiteras i samband med verkställandet av inkomstbeskattningen i enlighet med det som föreskrivs om rundradioskatten i lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995). Medieavgift för samfund påförs dock separat från samfunds inkomstskatt. För uppbörden av medieavgiften ska gälla det som föreskrivs om rundradioskatten i lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och lagen om skatteuppbörd (FFS 11/2018). Det som i lagen om skatteredovisning (FFS 532/1998) föreskrivs om redovisning av rundradioskatten till staten ska på motsvarande sätt gälla vid redovisning av medieavgiften till landskapet. Vid tillämpningen av landskapslagen gäller det som föreskrivs om beskattningshandlingarnas och beskattningsuppgifternas offentlighet i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (FFS 1346/1999). Medieavgiften ska alltså debiteras i samband med verkställandet av inkomstbeskattningen och ska liksom inkomstskatten tas ut vid förskottsuppbörden. Med beaktande av medieavgiftens natur och det förfarande som gäller för debiteringen och uppbörden av den anser Ålandsdelegationen att medieavgiften, trots dess benämning, utgör en i 18 § 5 punkten i självstyrelselagen avsedd landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst, på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet. I enlighet härmed anges i rikslagens 1 § 2 mom. att lagen inte ska tillämpas på fysiska personer eller samfund som har sin hemkommun i landskapet Åland, eftersom rundradioskatten inte utgör riksbehörighet. Med anledning av de ändringar som görs i de landskapslagar som berör kommunalbeskattningen konstateras att även kommunerna tillkommande skatter utgör landskapsbehörighet enligt självstyrelselagens 18 § 5 punkt.

Enligt 18 § 1 och 20 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt om postväsendet och rätten att utöva rundradio- och televisionsverksamhet med de begränsningar som följer av 27 § 4 punkten. Enligt självstyrelselagens 27 § 4 punkt har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9a kap. Landskapets behörighet innefattar även rätten att bestämma om villkoren för utsändande och mottagande av radio- och televisionsprogram.

Vid lagstiftningskontrollen bör även tas ställning till förhållandet mellan den nu ifrågavarande lagstiftningen och grundlagen, eftersom stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen bestäms om statsskatt genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Detta krav gäller även beträffande landskapet och kommunerna tillkommande skatter. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis ska skattskyldighetens omfattning entydigt framgå av skattelagen. Lagbestämmelserna måste vara så exakta att de lagtillämpande myndigheterna har bunden prövning när det gäller att bestämma skattens storlek (se härom närmare Högsta domstolens utlåtande 15.6.2018, OH 2018/119). Enligt Ålandsdelegationens uppfattning uppfyller landskapslagen dessa grundlagens krav på skattelagstiftningen.

Enligt grundlagens 12 § 1 mom. har var och en yttrandefrihet. Till yttrandefriheten hör rätten att framföra, sprida och ta emot information, åsikter och andra meddelanden utan att någon i förväg hindrar detta. Närmare bestämmelser om yttrandefriheten utfärdas genom lag. Yttrandefriheten är främst relevant i samband med reglering av ett koncessionssystem som ger rätt till televisions- eller radioverksamhet. Även om regleringen av koncessionssystemet inte direkt är föremål för denna lagstiftning, utan Ålands Radio och TV Abs allmännyttiga uppdrag och hur det ska finansieras, så kan det noteras att de rättigheter som tryggas genom bestämmelsen om yttrandefrihet också gäller rundradio- och kabelsändningsverksamhet. I riket har den etablerade synen varit att det viktigaste målet för den allmännyttiga rundradioverksamheten har varit att trygga individens yttrandefrihet enligt 12 § i grundlagen (RP 13/2017 rd s.9). Enligt landskapslagens 1 § ska medieavgiften finansiera radio och tv i allmänhetens tjänst på Åland, och främjar således yttrandefriheten.

I de rikslagar som enligt 4 § i landskapslagen görs tillämpliga på uppbörderna av medieavgiften finns bestämmelser som enligt självstyrelselagens 29 § 1 mom. 5 punkt utgör riksbehörighet. Dessa bestäm-

melser kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen. Till rikets behörighet hör enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen bl.a. rättskipning, med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 § samt verkställighet av domar och straff. Rikslagarnas bestämmelser om indrivning och sökande av ändring överensstämmer med nämnda paragrafer.

I landskapslagen intas en skyldighet för Ålands Radio och TV Ab att förmedla till allmänheten sådana varningsmeddelanden som avses i 56 § 1 mom. 5 punkten i räddningslagen för landskapet Åland (ÅFS 106/2006). Denna bestämmelse berör räddningsväsendet, som utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen. Ålandsdelegationen konstaterar att befolkningsskyddet och beredskap inför undantagsförhållanden m.m. utgör riksbehörighet enligt 27 § 28 och 34 punkterna i självstyrelselagen. I fråga om de varningsmeddelanden som utgör riksbehörighet gäller riksbestämmelserna.

Ålandsdelegationen konstaterar att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet inte inkommit med en i överenskommelsen 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet avsedd bedömning av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger. Tillämpningen av de övriga landskapslagarna förutsätter att även landskapslagen träder i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare